

Gereedschappen in het onderwijs

Mijn inspiratie voor deze column ontleen ik aan het in januari 2011 verschenen boek *ICT-gereedschappen voor de leerkracht van de 21e eeuw*. Na het lezen van dit boek voelde ik mij domme Jopie. Om mijn onwetendheid nader te onderzoeken heb ik een enquête uit laten gaan aan onderwijzers die ik ken, ICT'ers en geïnteresseerden. De uitslag van dit onderzoek komt straks. Het woord *onderwijsgereedschappen* heb ik mijn onderwijsbetrokkenheid van inmiddels zo'n 60 jaar nooit gebruikt maar vind ik toch wel een aardige omschrijving; overigens kent *Kramers' woordenboek* uit 1974 het niet, maar dat betekent niet dat onderwijzers niet weten wat *onderwijsgereedschappen* zijn.

Fred Spanjerberg

Fred Spanjerberg

Toen ik zo zo'n 70 jaar geleden in de derde klas van de lagere school zat scheef ik met een griffel op een lei en maakte die lei schoon met een sponsje en een doekje, dat ik bewaarde in een sponzendoos met twee dekseltjes. De meester gebruikte het schoolbord, waarop hij schreef met een krijtje. Ik herinner me geen ander onderwijsgereedschap.

Later schreven we met een kroontjespen met inkt dat in een potje zat rechtsboven in ons tafelblad. Pas toen ik 18 werd en op de kweekschool zat kreeg ik mijn eerste vulpen; een Parker 51; ik heb deze nog. De pen was aan de punt van goud. Ik schrijf nu nog alleen met een vulpen als mijn handtekening onder een akte moet worden gezet. Gedurende mijn kweekschooltijd, 1949-1953, schreven we alles met een vulpen. Pas in 1963 kwam de schrijfmachine in beeld voor mij als hoofd van een MLK-school en als pedagogiekstudent.

Nu ik in mijn geheugen zoek naar onderwijsgereedschappen kom ik er toch wel een paar tegen die u zich waarschijnlijk ook nog herinnert. De "overheadprojector": thuis sheetsmaken. De "diaprojector": ik heb nog dozen vol dia's die ik nooit meer bekijk. Ook herinner ik me nog mijn entree als docent op de lerarenopleiding; het zwarte schoolbord was vervangen door een wit schoolbord dat beschreven werd met een "uitwisbare" viltstift.

Toen ik in februari 1975 in dienst kwam van het Algemeen Pedagogisch Centrum om als projectleider van de Begeleidingscommissie Scholengemeenschappen meao/mmo vorm te helpen

geven aan een economische school, maakte ik kennis met een audiovisuele dienst binnen het APS die beschikte over een scala van wat ze onderwijsgereedschappen noemen.

Er stond zelfs een Olivetti computer van zo'n 1,5 m. breed waarmee niemand nog mee om kon gaan. Alleen numeriek en uiterst complex. Samen met een HBO student kregen we hem aan de praat. De student studeerde er op af en de computer ging naar de schroot. Dat dit het begin was van een nieuw tijdperk ontdekten we al snel. Schrijfmachines maakten plaats voor computers die razend snel evolueerden en computerprogrammatuur die steeds sneller beschikbaar kwam en ongekende mogelijkheden bood.

Anno 2011 is het wel eens aardig om te kijken tot welke gebruiksmogelijkheden dit heeft geleid voor het onderwijs. Daarvoor leek het boek van Michael Zimmer, vertaald en bewerkt door Leendert-Jan Splunter mij wel geschikt. Het doel van dit handboek is leerkrachten van de 21e eeuw informatie te verstrekken over verschillende ICT-gereedschappen ("tools"), die ze in hun klassensituatie kunnen gebruiken.

Hij beval de volgende programma's aan:

Twitter, Bloggen, Google, Google reader, Diigo, Gloster, Prezi, Dropbox, Quizlet, Wallwisher, Titanpad, Skype, Wordle, Weebly, Wikispac, TimeRime.

Over de uitslag van mijn mini-enquête kan ik kort zijn. Ik ben niet alleen onwetend. Want van Diigo, Gloster, Prezi, Quizlet, Wallwisher, Wordl, Weebly, Wikispac en TimeRime had niemand ooit gehoord. Een student medicijnen gaf aan dat zij een docent had met een Twitteraccount, Facebook en Youtube. Dat vond ze erg plezierig omdat er medische nieuwtjes gemeld werden en

vragen vrij was. Iedereen kende en waardeerde Google. Velen Skypten met vrienden of bezochten Blogs. Leuk was ook de basisschoolonderwijzeres die enthousiast meldde graag Digiboard te gebruiken bij haar reken- en leeslessen. De Social Media werden veel genoemd maar over gebruik als ICT-gereedschap kwam er toch niet veel uit. Het gebruik van de mobiele telefoon als huiswerkagenda had er ook bij moeten staan; en Power Point moest er ook bij. Ook moet ik hier vermelden wat een student van de Vrije Universiteit mij meldde: n.l. dat een elektronische leeromgeving voor studenten van secundair onderwijs, hogescholen en universiteiten het "Blackboard" is. Op dit Blackboard kan huiswerk worden ingeleverd, in de Digitale Dropbox. Powerpoint-presentaties en huiswerkopgaven van colleges worden gedownload en een aantal openboek-tentamens worden gemaakt. Op een discussion board kunnen studenten over onderwerpen discussiëren. Ook chat is mogelijk. Verder kan streaming video makkelijk worden toegevoegd via zogenaamde mashup-modules.

De conclusie van mijn onderzoekje is duidelijk, ICT als onderwijsgereedschap komt het vooralsnog maar op beperkte schaal voor. Het door mij gebruikte boek van Leendert-Jan van Splunter was ongeschikt voor het Nederlandsentaal gebied. Dat scholieren hun roosters, tentamendata e.d. soms alleen via de computer te weten komen, is bekend, maar dient niet tot onderwijsgereedschap gerekende te worden.

Kijk ook eens op www.vecon.nl

1 jaar VECON BUSINESS SCHOOL

Evaluatie van een spannend jaar

Per 1 augustus 2010 begonnen de eerste vijf scholen met het profiel VECON BUSINESS SCHOOL (VBS). Eén VMBO-tl, vier havo-afdelingen en twee vwo-afdelingen gingen aan de slag met nieuwe projecten, contacten buiten de school, modules en soms zelfs aparte klassen. Voor een enkele school was dit een, misschien iets aangepaste, voortzetting van activiteiten die al eerder opgestart waren, voor de anderen was het helemaal nieuw.

Jeannet Hommel

Tegen het einde van het schooljaar hebben deze scholen evaluatieformulieren ingevuld waarop ze konden aangeven wat er wel, maar soms ook niet, uitgevoerd was, wat er goed gegaan is en wat er tegenviel. Achteraf kan men concreter zijn over het aanbod, er zaten verrassende projecten tussen.

Lastig bleek het goed begeleiden van allerlei projecten en het geven van feedback. Daarvoor ontbraken soms goede momenten in het rooster en soms zat het probleem in het feit dat er onvoldoende begeleidingstijd is. Ook de contacten met het regionale bedrijfsleven kosten veel tijd. Op de scholen die het gelukt is om subsidie te regelen is duidelijk meer ruimte aanwezig voor dit soort zaken.

Andere secties worden mondjesmaat betrokken, dat is een aspect dat duidelijk nog moet worden uitgebouwd. Secties tekenen waren betrokken bij de huisstijl voor de business school, informatica tekende voor de website. Leerlingen houden presentaties in het kader van VBS soms bij Nederlands of Engels, een enkele keer is ook de sectie Duits betrokken. Ook bij het schrijven van de sollicitatiebrieven is de sectie Nederlands vaak betrokken. Verder worden de secties aardrijkskunde en wiskunde genoemd.

Ouders zijn vooral betrokken door avonden waarop de bedrijven in het kader van Jong Ondernemen zich presenteren en bij het organiseren van gastlessen en bedrijfsbezoeken.

Vrijwel alle scholen geven aan nog te moeten schaven aan het programma maar tevredenheid overheerst. Leerlingen worden enthousiast door de link naar de praktijk; vooral gastlessen en bedrijfsbezoeken slaan aan. Toch blijft een actieve werkhouding bij sommige leerlingen achterwege, zelfs nadat ze bewust hebben gekozen voor een Businessgroep. Het enthousiasme houdt niet altijd twee jaar stand.

In het schooljaar 2011/2012 zijn veel meer scholen betrokken bij VBS. We houden u op de hoogte!

- In leerjaar 2 is een project uitgevoerd met een studielast van 20 uur. Leerlingen hebben in groepsverband een ondernemingsplan gemaakt om met een startkapitaal geld te verdienen voor een goed doel. De beste projecten zijn op de actiedag daadwerkelijk uitgevoerd. Van alle deelstappen van het ondernemingsplan is een groepsverslag gemaakt, dit is met een cijfer beoordeeld.
- In leerjaar 3 is in samenwerking met aardrijkskunde, geschiedenis en wiskunde het thema transport/handel behandeld. Gastsprekers werden uitgenodigd, verslagen gemaakt, presentaties uitgevoerd en er vonden excursies plaats.
- De leerlingen van de business groep zijn op donderdag uitgeroosterd. Deze dag wordt besteed aan bezoeken van de Hogeschool, bedrijfsbezoeken, excursies, bezoek KvK, gemeentelijke instanties, etc.
- Een werving & selectiebureau heeft een presentatie gehouden en de sollicitatiegesprekken begeleid.